

BIZI DA AMA EUSKERA

Iru gaubela Amari egiñaz
 Nenguan arbolapian,
 Neure begiak liortu ezinda
 Bere buruko zapian;
 Jaunak ez baleust gorde bizia
 Ainbeste miñen erdian,
 Bakezko lotan arimiau ta
 Gorputza neukan obian.

Eguzki ederrak ikuste ez arren
 Negargarri au lurrian,
 Odei illun bat ipini eban
 Arpegiaren aurrian;
 Baltzez jantzirik agertu oi zan
 Damuz goisian goisian,
 Gorde illargia, lotsaz izarrak
 Gabaz azaltzen etziran.

Ni gisajo au, Amari munka
 Bekoki ta begietan,
 Sur, ezpan, okotz, matralla biai,
 Esku eta oñ otzetan;
 Erdeldun askok ikusi arren
 Estura samin orretan,
 Ezer ez utsa bazan legeche
 Aurrera euren bidietan.

Irugarrengo gau erdirako
 Eztarri au zarratu zan,
 Begiak agor, pultsuak geldi,
 Ozta-ozta bizi nintzan;
 Gizon argitsu bizi eder bat
 Nun dakustan zeruetan,
 Zuriz jantzita odei gain baten
 Lauburugaz eskuetan.

Ule luze ta bizar urdiñaz
 Agura italtzu bat zan,
 Odei gañian puzkatzen geldi
 Ikusi neyan egon zan;
 Asi zanian baña beruntza
 Ez dakit nola ez zelan,
 Oñaztarri bat baño lenago
 Jausten jat albuan bertan

Justuri batek alako otsik
 Ez dan ez inoz atera,
 Mendiak dar-dar, aitzak lokaka
 Euskal-errira ikara;
 Arri bat legez ni otz ta gogor
 Iya zentzun asko бага,
 Ots gozo batek bertati diñost
 Jaunak gorde zagizala.

Bakia zugaz, baita anayakaz
 Natortzu iragartera,
 Tubal aita naz, zerutik nator
 Amacho osatutera,
 Atsegin eta pozez beterik
 Zerutar danak batera,
 Kantetan dabe: izketa artian
 Garbiena da Euskera.

Omen artian baña nituzan
 Entzun nik zure negarrak,
 Aitu nituzan zerurañoko
 Zure dei eta deadarrak;
 Beian ichirik illargia ta
 Eguzkia zein izarrak,
 Oraindik gora igoten eben
 Amodio orren sugarrak.

Baña nasaitu, atsedeen zaitte,
 Seme maitea, ez da ill, Ama,
 Ume gaiztuen atsekabiak
 Geisotu dabe orrela;
 Orain guztiak negar dabe egin
 Ezagaturik okerra,
 Ill dalakuan beti betiko,
 Euskera Ama laztana.

Negar dabe egin Bizkayak eta
 Araba ta Gipuzkoak,
 Negar dabe egin Naparrak eta
 Euskeldun Prantziakuak;
 Orain arteko uts egitiak
 Daukazuez parkatuak,
 Baldin bazare aurrera izaten
 Anayok alkar artuak.

Auše esanda, putz egin eutsan
 Ama geisuari aotik,
 Eta bertati gazte bat legez
 Oñen gañera zan zutik;
 Eta dirautsa: Ama jatsi naz
 Zeruetatik zugaitik,
 Seme leyal au ill ziñala ta
 Neukalako otsez lurretik.

Biziko zara baña zu emen
 Munduak diraun arte,
 Lur ontara etorri ziñan
 Neugaz orain lau milla urte,
 Etsai gaistuaik gerra miñ asko
 Ta zauri egin deutsue,
 Baña oraindik Ama bizkorrik
 Ikusi biar zaitue.

Agur zerura banua; eta
 Geyago etzan ikusi,
 Ama bakarrik neuri begira
 Eta ni barriz berari,
 Zabal-zabalik bere besuak
 Eustazan laster ezarri;
 Sotill ta umill entzun neutsazan
 Berba samurok berari.

Pasiño latza irago dot ¡ai!
 Juan diran egunetan;
 Neure ariman neukan ala ez
 Ez dakit gorputz onetan;
 Indar barri ta bizi bizi bat
 Biotzian dot sometan,
 Odol gaztia darabildala
 Uste dot neure zanetan.

Seme guztiai esan eyezu
 Bizirik nazela emen,
 Ta datozela char eta onak
 Danak ikusi nagien;
 Mundua mundu arbolapian
 Bizirik euki naizuen
 Berbeta gozo eder onetan
 Sayatu danok egiten.

Egia da bai, ume-zurtz gagoz
 Foru baga lotsarian,
 Baña emongo arbola onek dauz
 Orriak udaberrian,
 Negu gogor ta ekach andiak
 Artu gaitue erdian,
 Ainbeste gachez ez gara egon
 Lenago Euskel-errian

Baña begira, neure semia,
 Arbola oni an goyan,
 Nun anchiñako Lanburu zarra
 Zelan daukan agirian;
 Esan egizu lotsarik baga
 Ta arrokeria andian,
 Beste gauzarik ez dala adorau
 Sekula Euskel-errian.

Zuaz barrio dirautsuta eta
 Neure bedeinkasiñuaz,
 Zuaz, anayak argitutera
 Emen ikusi dozunaz;
 Baña ez arren geyago nastu
 Erdeldunen oiturakaz,
 Neugaz bakarrik biziko zare
 Manduan atseginakaz.

Irakatsiok entzun neutsazan
 Malkuak gorde ezinik,
 Aldendu nitzan, esku-oñetan
 Laztan gozoz mun egiñik,
 Neure erriari iragartera,
 Ez dala ez ill Amarik,
 Eta anayok gaitiala izan
 Euskeldun garbi bakarrik.

Neure anayak, bat izan beti
 Euskeldun siniskeretan,
 Bat izan geure uste, erechi,
 Gogo eta asmuetan;
 Fede bizi bat baldin badogu
 Biotz eta arimetan,
 Bakez oraindik biziko gara
 Mendi, ach eta ibarretan.

FELIPE ARRESE TA BEITIA